

Akikre büszkék vagyunk

2013. március 15-én, a nemzeti ünnep alkalmából a köztársasági elnök megbízásából állami és művészi elismeréseket adtak át a szakmájukban kiemelkedő munkát végzőknek. Nagy öröm szövetségünk számára, hogy a színházak műszaki területén végzett kimagasló tevékenységük elismeréseként – első alkalommal – négy színházi műszaki vezető és egy hangtárvezető is a kitüntettek között van. Ez szakmánk egyre növekvő megbecsülését jelenti!

A kitüntetettek nemzeti ünnepünk alkalmából:

Magyar Érdemrend Tisztikereszt (polgári tagozat)

Götz Béla, a Madách Színház Jászai Mari-díjas díszlettervező scenikusa.

(A 70. születésnapja alkalmából vele készült riportot a Színpad 2010. 2. számában olvashattuk.)

Magyar Ezüst Érdemkereszt (polgári tagozat)

Csáko Béla, a Pesti Magyar Színház scenikusa, műszaki vezető,

Kiss István, a Hagyományok Háza – Magyar Állami Népi Együttes műszaki vezetője,

Kövesy Károly Tibor, a Radnóti Miklós Színház műszaki vezetője,

Rákosa Tibor, a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház műszaki vezetője,

Magyar Bronz Érdemkereszt (polgári tagozat)

Hunyadi Sándor, a Vígszínház hangtechnikusa,

Érdemes Művész

Erkel László – Kentaur Jászai Mari-díjas díszlet- és jelmeztervező.

(A vele készült riportokat a Színpad 2005. 2. és 2007. 2. számaiban olvashattuk.)

Jászai Mari-díj

Cselényi Nóra, a kaposvári Csiky Gergely Színház jelmeztervezője.

Blattner Géza-díjat kapott

Grosschmid Erik díszlet-, báb- és jelmeztervező scenikus

Ebből az alkalomból beszélgettünk kitüntetett kollégáinkkal:

Csáko Béla, a Pesti Magyar Színház scenikusa, műszaki vezetője

1971 óta dolgozom ebben a színházépületben, gépészműszaki területen, beosztott műszaki kikként kezdtem. 1977-ben végeztem el a Színművészeti Főiskola Felsőfokú Műszaki Vezetőképző szakját. Mestereim Malonyai Dezső színházigazgató, Varga Mátyás, Csányi Árpád és Bakó József díszlettervezők voltak. 1980-ban színpadmester, 1988-ban műszaki vezető lettem, 2000-től scenikus beosztásom is van a műszaki vezetői mellett.

Amikor elkezdtem itt dolgozni, a Nemzeti Színház működött az épületben, 2000-től pedig Pesti Magyar Színházként üzemelünk.

A korábbi években a színháznak volt főmérnöke, akkor az épület műszaki gondjaival a

főmérnök foglalkozott. Volt olyan időszak is, amely kb. egy évig tartott, amikor nekem kellett ellátnom a hiányzó főmérnök feladatkörét is. Jelenleg az épülettel kapcsolatos műszaki teendőket a logisztikai referens látja el. Nekem maradt a színpad és a díszletgyártás műszaki feladatainak ellátása, valamint a műszaki dolgozók irányítása.

A színpadi terek összes létszáma huszonegy fő, a díszletgyártók tizenketten vannak. Saját díszletgyártó műhelyünk van, ami szerencsés helyzetnek mondható, ennek nagyon örülök, mert sokkal könnyebb a kommunikáció, a gyártás során sokkal rugalmasabban tudunk alkalmazkodni a művészi igényekhez. A Miskolci úton levő műhelyünk-

ben dolgoznak az asztalosok, lakatosok, festők. Szcenikai feladat, hogy az új bemutató díszletterveit átnézzük a tervezővel együtt, megbeszéljük, hogyan lehet kivitelezni a tervet. Amikor megszületik a terv, valamint a költségvetés elfogadása, elindul a díszletgyártás. A gyártási folyamat felügyelete, a felmerülő problémák megszüntetése, megoldása a legapróbb részletekig képezi a napi feladataim egy részét. Ez évadonként három nagy színpadi és három Sinkovits-színpadi bemutató díszleteinek elkészítését jelenti.

A feladataim másik része a napi előadások és próbák műszaki biztosítása, a nagy színpadon és a stúdióban is, valamint a Színiakadémia technikai igényeinek kiszolgálása és az esetlegesen megrongálódott díszletek kijavítása. A saját díszletgyártásnak adódik egy olyan előnye is, hogy a gyártási folyamatnál figyelembe lehet venni az adott díszlet szállíthatóságát, tárolásának szempontjait. Sajnos a színpadon túl sok díszletet nem tudunk tárolni, a színházzal szemben levő házban bérelünk egy kisebb helyiséget, ahol egy előadás díszleteit tudjuk elhelyezni, az összes többi díszletünket az Izabella utcában levő nagy konténerekben tartjuk, vagy a Columbus utcai raktárba szállítjuk.

Ezekkel a napi feladatokkal szinte észrevétlenül telt el a negyvenkét év, amit a színháznál töltöttem. A 2013-as év két nagy meglepetést is okozott számomra, mert az állami kitüntetés mellett a színházi világnap alkalmából a Veszprémi Petőfi Színházban a MASZK Országos Színészegyesület díjkiosztó gálaműsorán megkaptam a Kállai Ferenc-életműdíjat is. Mindkettő nagy öröm és megtiszteltetés volt számomra.

Kiss István, a Hagyományok Háza – Magyar Állami Népi Együttes műszaki vezetője

Nagyon messziről indultam, bányaelektrolakatosként érettségiztem Kazincbarcán 1969-ben. Már középiskolás koromban is foglalkoztatott a művészet technikai kiszolgálása, az iskolarádió stúdiójában tevékenykedtem. Ezután Székesfehérváron rádió-tv műszerészsakmát tanultam, és a Videoton rádiófejlesztési osztályán dolgoztam, egészen addig, amíg be nem hívtak katonának. A katonaságnál is a szakmánál maradtam, a lokátor felderítőknél voltam műszerész. Egy katonatársam, aki a József Attila Színházban világosítóként dolgozott, terelte a figyelmem a színház érdekes világára. Abban az időben előszeretettel hívták a katonákat színházba, amire mindig jelentkeztem, így ismerkedtem meg a budapesti színházi élettel. Leszerelés után felvettek világosítóknak a József Attila

Színházba. A későbbiek során a hangtárba kerültem, és a hangtár vezetője lettem.

Nagyon szép emlékeim vannak a József Attila Színházról. Abban az időben, Fodor Imre vezetése alatt, Budapest népszerű színháza lett. Ez volt az az időszak, amikor „rehabilitá-

ciós színházként” olyan neves színészek játszottak, akik 56-os tevékenységük miatt itt kezdhették újra a pályájukat. A színház népszerűségéhez nagyban hozzájárult, hogy musicaleket kezdett játszani, elsőként a budapesti színházak közül. Minden évben bemutatásra került egy-egy zenés darab, így töltöttem el három évet a színházban.

Tudomásomra jutott, hogy a Budapest Táncgyűttes műszaki vezetőt keres, jelentkeztem, és 1976-ban felvettek. Azonnal a mély vízbe kerültem, az együttes éppen akkor egy vietnami turnéra indult, ez közvetlenül a vietnami háború vége után történt, több nehézséggel járó izgalmas kaland volt. Nem bántam meg, hogy váltottam, hiszen a későbbiek során is sokat utazott az együttes. Bejártuk szinte az egész világot: jártunk az Egyesült Államokban, Kubában, Európa országában, majd Kínában, Észak- és Dél-Koreában, Venezuelában, Mexikóban, Kanadában. Természetesen a hazai tájakat is bejártuk, az ország szinte minden művelődési házában felléptünk. Ebben az időszakban végeztem el a Színművészeti Egyetem Felsőfokú Műszaki Vezetőképző szakán a Szenikus és Műszaki Vezető szakot. Mestereim Schmidt János a Magyar SzínházTechnikai Szövetség tiszteletbeli elnöke, és Óvári Győző a Vígszínház néhai főmérnöke voltak.

1987-ben hívtak át az Állami Népi Együtteshez. Először scenikusként, majd műszaki felügyelőként dolgoztam, egészen 2001-ig, amikor a Hagyományok Háza megalakult, és itt műszaki vezető beosztásba kerültem. Időközben Tűz- és Munkavédelmi képesítést is szereztem. Így a scenikai feladatok mellett a biztonságtechnikai munkakört is ellátom. A Nemzeti Közművelődési és Közgyűjtémé-

nyi Intézet szervezésében művelődési intézmények vezetői részére tartok „művelődési intézmények biztonságtechnikája” című kurzusokat.

2002-ben, a MÜPA építésének idején úgy tervezték, hogy a Hagyományok Háza is ebbe az épületbe költözik. Erre a célra készült a mai Fesztivál Színház-terem, amelynek szakmai követelményeit Szabó-Jilek Ivánnal együtt alakítottuk ki. Kétévi szakmai munkánk ment rá a színpadtechnikai, műszaki tervezésre. Azonban a Hagyományok Háza mégsem költözött be a MÜPA-ba, amit – azóta is – nagyon sajnálok, mert olyan technikai felszereltséget, műszaki körülményeket a Budai Vigadó épületében nem tudunk biztosítani.

1974-től vagyok tagja az Optikai, Akusztikai, Film- és Színháztechnikai Tudományos Egyesületnek, 1993-tól a Színháztechnikai Szakosztály titkáráként tevékenykedtem. Tagja vagyok az OISTAT-nak is (Szenikusok, Színháztechnikusok és Színházépítésszek Nemzetközi Szervezete). 2004-ben alapító tagja lettem a Magyar SzínházTechnikai Szövetségnek, amelynek 2011-ig az elnöke voltam. Jelenleg elnökségi tagként hasznosítom magam.

A kitüntetésemnek, természetesen, nagyon örültem, és nem csak az én negyvenéves szakmai tevékenységem elismerésének tekintem, hanem a színházi műszaki munka megbecsülésének is.

Kövesy Károly Tibor, a Radnóti Miklós Színház műszaki vezetője

1974-ben kezdtem el dolgozni – kisebb megszakításokkal – a Körös Vidéki Vízügyi Igazgatóságnál mint üzemvezető, ekkor Békéscsabán éltünk. 1986-ban Budapestre kö-

töztünk, és a Hídépítő Vállalat egyik leányvállalatánál kaptam munkát. A metróépítkezésnél üzemvezető-helyettes lettem. Ezután két évig egy kisszövetkezetnél voltam építésvezető. 1989-ben a Margitszigeti Szabadtéri

› Színpadnál műszaki vezetőt kerestek, beadtam a pályázatomat, és engem választottak. Így tettem be a lábamat, nem nézőként, először színházba. Ebben az időben a margitszigeti színpad, a Budai Parkszínpad, a Városmajori Színpad és a Hilton Szálló Dominikánus Udvara tartozott egy igazgatósághoz. Ez azt jelentette, hogy ha mind a négy játszási helyen volt előadás, akkor egy este közel 7000 néző ült ezeken a nézőtereken. Mindennek a műszaki háttere és a gondnoki feladatok is az én hatáskörömbe tartozott. 1992-ig dolgoztam a Budapesti Művészeti Hetek és Szabadtéri Színpadok Igazgatóságán. Innen a Budapesti Kamara Színházhoz kerültem, és itt dolgoztam 1994-ig. Amikor az Új Színház megalakult, akkor oda mentem, és ott színpadmester, színpadi felügyelő, műszaki vezető voltam. 1996-ban egy nyári évadra visszamentem a Szabadtér Színházhoz, és 1997-től a mai napig a Radnóti Miklós Színháznál dolgozom.

Fiatalkoromban úgy gondoltam, hogy többet tanulhatok abból, ha gyakran megyek új helyre dolgozni. Más körülmények között, új helyzetekben, újabb kollégákkal, több tapasztalatot szerezhettek. De ahogyan teltek az évek, úgy látszik, hogy megnyugodtam, mert már tizenhat éve egy helyen dolgozom. A színházunknál 29 fő az állandó műszaki létszám, de ha az előadás megkívánja, akkor kisegítőkkel is dolgozunk. Ezt a csoportot vezetem, és velük közösen kell megoldanunk az előadások kiszolgálását, a teljes színházi üzemet, az épület műszaki ellátását, ami különösen nehéz feladat, mert a színházunk öt szomszédos épületbe van beágyazódva.

A kitüntetésemnek nagyon örültem, és azt gondolom, hogy nagyon sok színházi műszaki vezető megérdemelné. Most éppen rám került a sor, de remélem, hogy egyre többen leszünk majd. Ez a kitüntetés a kollégáim munkáját is dicséri. Egy hasonlattal tudnám érzékeltetni ezt a helyzetet: Győztes csata után nem a sereget tüntetik ki, hanem a tábornokot, de a tábornok kitüntetése a seregnek is szól.

Rákosa Tibor, a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház műszaki vezetője.

Színházi tevékenységét rögtön az érettségi elvégzése után, 1982-ben kezdte a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színházban, amely idén ünnepelte fennállásának 30. évfordulóját. Alapító tagja a színháznak. 1982–88-ig kellekesként, majd ügyelőként dolgozott. 1997-ben felkérték a színház műszaki vezetői posztjára, melyet azóta is magas színvonalon lát el. Rá-

kosa Tibor a budapesti Színház és Filmművészeti Egyetemen 2001-ben szerzett diplomát színházi műszaki vezető, szcenikus szakon.

Mint a színház műszaki vezetőjére, sokrétű feladat hárul rá, szervezi a színház műszaki életét, irányította a zalaegerszegi színház belső felújítási munkálatait.

1999–2000-ben a Hevesi Sándor Színház színpadának és nézőterének felújítási munkálatai folytak – amelynek sikeréhez nagyban hozzájárult az ő színházi és műszaki hozzájárulása – miközben ezalatt a párhuzamosan zajló előadások műszaki feltételeit is biztosítani kellett.

Többéves színházi és műszaki tapasztalatra alapozva pár évvel később műszaki szakértőnek kérték fel a Lendvai Színház építkezési munkálatainak befejezése után a szlovén színház belső műszaki paramétereinek kidolgozására. A színház műszaki vezetőjeként irányítása alá tartozik a színházi műszaki szakembereinek nagy létszámú stábja: színpadi díszítők, kellékesek, hangosítók, világosítók, szabók, fodrászok, öltöztetők, jelmeztár és a teljes gondnokság – több mint 60 ember. A velük való közvetlen vezetői és emberi kapcsolat nagyban meghatározza a színházban a készülő produkciók pontos és nyugodt műszaki kiszolgálását.

Zalaegerszegen a színházi és műszaki, díszletmegvalósítási tapasztalatra alapozva az évek során számos városi kulturális rendezvény lebonyolításában vett részt alkotóként.

Hunyadi Sándor, a Vígszínház hangtechnikusa

Debrecenben nőttek fel, zenei pályáról kerültem a színházhoz, először zenei stúdióban dolgoztam. Amikor Budapestre költöztem, a

filmgyárba mentem, ahol mindenem voltam: világosító, sofőr, vagy éppen videotechnikus. Nagyjából két év után átmentem egy popszakmában dolgozó hangosítócéghez. Zenekarokkal jártam az országot, koncerteket kevertem. Így kerültem a Kapolcsi Művészetek Völgye Fesztiválra, ahol megismerkedtem a Vígszínház egyik hangmérnökével, Hajdu Gáborral, aki javasolta, hogy próbáljam ki a színházi munkát. Ez 1994-ben történt, azóta vagyok a Vígszínház tagja.

Az első produkció, amelyben részt vettem, a Marton László rendezte *Macbeth* című előadás volt, ez azóta is meghatározó élményem. A pályán eltöltött közel húsz év alatt sokat változott a technika, és ezzel párhuzamosan a feladatom is. Ma már egy előadáshoz elengedhetetlen olyan szoftvereket használni, amelyekkel zenei vágásokat, hangeffekteket, zenei felvételeket rögzítünk, digitális keverőpultot használva, amit számítástechnika berendezés egészít ki.

Szeretem a technikát, mindent megteszek, hogy naprakész legyek a legújabb hangtechnikai eszközökkel kapcsolatban. Szerencsésnek tartom magam, mert a munkám egyben a hobbim is. Izgatnak a kihívások, és érdekel minden, ami hanggal kapcsolatos, sokszor városban, erdőben hangeffekteket gyűjtök.

Örülök, hogy évről évre megkeresnek a MOME animáció szakos hallgatói, hogy a vizsgafilmjük hangját készítsem el. Szeretem

az animációt, ahol a hang nagyon meghatározó, mert nagy szabadságot, számos kreatív lehetőséget ad. Ilyen feladatot kaptam a *Nyöcker* című egész estés animációs filmben, melyet Gauder Áron rendezett. Nagy munka volt és nagy élmény, örülök, hogy részt vehettem benne. A film több nemzetközi díjat is kapott.

Több filmben is dolgoztam, például: *Mázli*; rendező: Keményffy Tamás, *Zuhanórepülés*; rendező: Novák Erik, *Papírrepülő*; rendező: Szabó Simon. Ez utóbbi igazi kihívás volt számomra, mert már a forgatási körülmények is feladták a leckét, az utómunka és a

végleges keverés is az én feladatom lett, természetesen a rendezővel folyamatosan egyeztetve.

Dolgoztam rádióban, ahol éjszakai zenei műsort szerkesztetünk. Évek óta dolgozom Bordos Zsolttal, (3D artist) aki elképesztő fényfestéseket hoz létre különböző épületek homlokzatán szerte a világban. Örülök, hogy sound designerként mindig rám gondol.

Szeretem a színházi munkámat, mert a „jelenben” dolgozom, és a színészekkel együtt élem át az előadás minden pillanatát. Nagyon sok érdekes és izgalmas feladatot bíztak rám a Vígszínházban, amiért hálás vagyok, mert ezek a feladatok vittek előrébb, és tették lehetővé, hogy minél sokoldalúbban ismerjem meg a szakmámat. Több előadásnak lehettem a zenei szerkesztője (*Leenen szépe, Diszkó disznók, Othello*), készíthettem zenekari hangfelvételt a *Pán Péter* előadásához, több alkalommal dolgozhattam már együtt Presser Gáborral (*Maszat-hegy* zenei felvétel, *Rómeó és Júlia* zenei felvétel), és estéről estére keverhetek nagy zenekart a *Hegedűs a háztetőn* előadásán.

Legutóbbi munkám az *Átutazók*, melyet Eszenyi Enikő rendezett. Nagyon izgalmas feladat volt, mert nemcsak mint hangtervező vettem részt a produkcióban, hanem a zeneszerző Furák Péter mellett mint zenei munkatárs is dolgoztam. Próbáról próbára írta Furák Péter a zenéket, amiket éjjelente hangszereltünk és kevertünk, hogy a másnapi próbán már az új zenét használhassuk. Fárasztó, de jó munka volt.

Ezúton is szeretném megköszönni Eszenyi Enikőnek, hogy fölterjesztett a Magyar bronz érdemkereszt kitüntetésre. Jó érzés, hogy elismerik a munkámat.

Cselényi Nóra, a kaposvári Csiky Gergely Színház jelmeztervezője

A miskolci születésű Cselényi Nóra zene-művészeti konzervatóriumot végzett 1974-ben. 1973–75-ben a miskolci Manézs Színház tagja volt. 1975-ben szerződött a kaposvári Csiky Gergely Színházhoz színésznőnek.

A későbbiekben bontakozott ki tehetsége a színelőadások megjelenítésének egy másik területén. Jelmeztervei a mostani évadban hat színházban is láthatók. Társulatánál a *Tündér Lala* és a *Holnemvoltfa* gyermekelőadásokhoz, valamint az *Otello Gyulaházán* produkcióhoz tervezett jelmezeket.

(Cselényi Nórával készült riportunkat a következő számban olvashatják.)

Grosschmid Erik díszlet-, báb- és jelmeztervező scenikus

Ötvösnek tanult, a bábos szakmába véletlenül került. Mivel éppen nem volt munkahelye, bekopogott egy bábszínházhoz, és felvették. Olyan munkahelyre vágyott, ahol nincs megkötve a keze, sokféle anyaggal dol-

gozhat, és jól felszerelt a műhely. 1996-ban az *Odüsszeia* című produkcióba csöppent bele. Akkor még semmit sem tudott a szakmáról, de hamar beletanult.

1997-ben kapott először önálló tervezési feladatot. A mesterségbeli tudását számos darabban volt alkalma kipróbálni, alkalmazni. Tervezései során szívesen alkalmaz különféle anyagokat, kedveli a fát, a bőrt, a textilt vagy a papírt, és nem riad vissza a bonyolultabb technikai megoldásoktól. Precízen dolgozza ki a bábjaikat. Sokrétű a munkássága, szívesen tervez hangszert, jelmezt és díszletet is, de minden munkája a bábszínház körül forog.

A díjazottaknak gratulálunk, további munkájukhoz jó egészséget és sok sikert kíván a **Szerkesztőség**

Roland Systems Group

East Europe

Koncert

Broadcast

Installáció

Előadás

Oktatás

Előadás

Professzionális
videó és audio megoldások
minden területre

Kapcsolat:
 Roland East Europe Kft.
 2045 Törökudvaros, FSD Park 1.
 Tel.: 06 (23) 338-041
 E-mail: info@rolandee.hu

www.rolandsystemsgroup.hu